

editorial

Ο «αντισυστημισμός» επί θύραις

Μια νέα λέξη με νεφελώδη σημασία και ασάφεια περιεχόμενου (ανάλογα με το ποιος τη χρησιμοποιεί και για ποιο σκοπό) έχει εισβάλει σε αρθρογραφίες, δημοσκοπικές έρευνες, σε προσπάθειες ερμηνείας της συμπεριφοράς των πολιτών και της κοινωνίας το πρόσφατο διάστημα.

Επί της ουσίας κατασκευάζεται πάλι ένας «εχθρός», ένας «κίνδυνος» που αν δεν αντιμετωπιστεί μπορεί να δημιουργήσει μεγάλα προβλήματα στην «κανονικότητα» της χώρας, στους θεσμούς, στο σύστημα. Σε παλιότερες φάσεις, κάθε φορά που υπήρχε μια βαθιά κρίση, προβάλλονταν άλλες λέξεις για να προσδιορίσουν την κοινωνική συμπεριφορά και τον «εχθρό»: Αγανακτισμένοι στις πλατείες, εθνολαϊκισμός, σκέτος λαϊκισμός (σαν ανίατη αρρώστια), ψεκασμένοι, συνωμοσιολόγοι κ.ο.κ. Τώρα είναι η σεζόν του «αντισυστημισμού» με πολλές παραλλαγές.

Από τα think tank των κατεστημένων πολιτικών και οικονομικών δυνάμεων, που βλέπουν να αναπτύσσεται μια μεγάλη κοινωνική (το τονίζουμε, κοινωνική) αντιπολίτευση με αφορμή το έγκλημα των Τεμπών, γίνεται μια απόπειρα να ριχτούν στο μπλέντερ πολλές και διαφορετικές καταστάσεις και δήθεν αναλύσεις που εξηγούν το νέο φαινόμενο του «αντισυστημισμού». Ανακατεύονται ονόματα όπως Τραμπ, Όρμπαν, Λεπέν, συνάντηση δύο άκρων (ακροδεξιό και ακροαριστερό), κατατάσσονται τα κόμματα ανάλογα με το αν είναι ή όχι αντισυστημικά (π.χ. στην Ελλάδα Βελόπουλος, Κωνσταντοπούλου και βεβαίως η Λατινοπούλου θεωρούνται «αντισυστημιστές») και άλλα τέτοια. Αυτά στη συνέχεια ανακατεύονται με την ειδική ψυχολογία του Έλληνα, και έτσι βγαίνει το «προφίλ» του σύγχρονου αντισυστημισμού στην Ελλάδα του 2025.

Όλοι αυτοί δεν μπορούν να κατανοήσουν τη φύση του λαϊκού ριζοσπαστισμού στην ελληνική κοινωνία, και τις εκφράσεις που αυτός παίρνει κατά καιρούς. Δεν μπορούν καθόλου να εξηγήσουν πώς σήμερα, σε συνθήκες κρίσης του συστήματος πολιτικής αντιπροσώπευσης, γεννιέται μια νέα μορφή κοινωνικής

αντιπολίτευσης που δεν σχετίζεται με το υπάρχον πολιτικό σύστημα αλλά, αντίθετα, επιζητεί μια μεγάλη νέα μεταπολίτευση και μια βαθιά τομή στην Πολιτειακή ζωή της χώρας. Ζητά Δικαιοσύνη και Οξυγόνο. Ζητά κατάργηση του άρθρου 86 του Συντάγματος που δίνει ασυλία σε υπουργούς και βουλευτές. Ζητά να τιμωρηθούν όλοι οι ένοχοι και να μην παραγραφούν τα εγκλήματά τους. Ζητά να λειτουργεί η χώρα, να μην διαλύεται και ξεπουλιέται, να μην περιφρονούνται οι πολίτες, να σταματήσει η διόγκωση των ανισοτήτων. Κυρίως, ζητά να μπει ένα φρένο στη διαφθορά και τη σαπίλα του πολιτικού συστήματος. Μέσα στα δύο χρόνια που πέρασαν από το έγκλημα των Τεμπών έχουν γίνει πολλά σε επίπεδο συνείδησης και κινητοποίησης. Έχουν γίνει πολλά στην ανάδειξη των βασικών παθογενειών της χώρας: ενός πολιτικού συστήματος που υπηρετεί ένα μνημονιακό νεοαποικιακό καθεστώς ξεπουλήματος και λεηλασίας, και παράλληλα μιας ανείπωτης διαφθοράς και ατιμωρησίας ελίτ-πολιτικών-υποκόσμου: μιας άλωσης όλων των θεσμών, που κι αυτοί κάνουν τα στραβά μάτια.

Αυτή η κοινωνική αντιπολίτευση λειτουργεί ως ενεργητικός παράγοντας, διεκδικεί την ακηδεμόνευτη ταυτότητά της και διατρανώνει την απέχθειά της για το υπάρχον πολιτικό σύστημα και την «τυφλή» ηγεσία της Δικαιοσύνης. Αποφεύγει όλες τις απόπειρες να την ενσωματώσουν, να τη διαβάλλουν, να τη συκοφαντήσουν. Ψάχνει τον βηματισμό της και τον τρόπο για να αποκτήσει μια φωνή σε πανελλαδική κλίμακα. Όχι σαν επανάληψη ή αντιγραφή των κακέκτυπων των κομμάτων ή αποτυχημένων αποπειρών και αναθέσεων του παρελθόντος. Αναζητείται ένας τρόπος νέος, χωρίς υλικά και απόνερα του χθες, με φρεσκάδα, πρωτοτυπία, και κυρίως με ακεραιότητα, εντιμότητα, ήθος, θάρρος, και πολιτική σκέψη ενωτική και συνθετική – ώστε να δώσει ζωή σε μια νέα βαθιά μεταπολίτευση, και σε ένα ευρύ ακηδεμόνευτο εγχείρημα Ελευθερίας, Δικαιοσύνης και Οξυγόνου, για μια καλύτερη Ελλάδα.

Το ρήγμα και τα αδιέξοδα του πολιτικού συστήματος

Δυο χρόνια μετά, το ρήγμα των Τεμπών –ηθικό και ψυχικό ρήγμα στη βάση του– αναδεικνύει με emphaticό τρόπο όλα τα αδιέξοδα της χώρας: από το ρήγμα των υποδομών και την απαξίωση της δικαιοσύνης, μέχρι την «παρακρατική» λειτουργία των ακαταδίωκτων κυβερνήσεων. Αυτό το ρήγμα εκφράστηκε από την πρώτη στιγμή στους δρόμους και τις πλατείες, στις συγκινητικές μαθητικές διαδηλώσεις, έστειλε μηνύματα από τη συναυλία στο Καλλιμάρμαρο. Και όμως, αγνοήθηκε από την αλαζονεία της εξουσίας. Και φτάσαμε στις δύο τελευταίες μαζικές κινητοποιήσεις, δύο χρόνια μετά το έγκλημα, που τους δρόμους και τις πλατείες γέμισαν πλήθη τα οποία ξεπερνούν σε απόλυτους αριθμούς όσους ψήφισαν την παρούσα κυβέρνηση, σε κάποιες πόλεις ίσως και συνολικά όσους συμμετείχαν στις τελευταίες εκλογές, δείχνοντας –με ενεργητικό τρόπο και όχι απλά σε μια μέτρηση γνώμης– πως το πολιτικό σύστημα είναι απαξιωμένο για την πλειοψηφία της κοινωνίας. Όσο η κυβέρνηση δεν πέφτει, παρασέρνει ολόκληρο το σύστημα στη σήψη. As δούμε την απονομιμοποίηση όσων (δημοσιογράφων, «διανοούμενων», πολιτικών) έχουν βγει τις τελευταίες μέρες να υπερασπιστούν τους κυβερνητικούς χειρισμούς. As δούμε την απονομιμοποίηση θεσμών (δικαιοσύνη, ΠτΔ, ελεγκτικές επιτροπές) στον βαθμό που, αντί να κάνουν το έργο για το οποίο υπάρχουν, παίζουν τον ρόλο

της ασπίδας ενός μαφιόζικου καθεστώτος. As δούμε την ανυποληψία των εναλλακτικών (είτε προέρχονται από την αντιπολίτευση είτε από τις πτέρυγες Σαμαρά και Καραμανλή της Ν.Δ.), αλλά και τη σιωπή των «πονηρών» δελφίνων που (πιθανά με τις ευλογίες της Πρεσβείας) σχεδιάζεται να παίξουν κάποιο ρόλο όταν «περάσει η μπόρα». As δούμε και την αδυναμία των οργανωμένων κινηματικών μορφών, να χωρέσουν ή έστω να αλληλεπιδράσουν δημιουργικά με τη ζωντάνια (επιμονή και μαζικότητα) και τις νέες ποιότητες (ηθική και τεχνική κατάρτιση) του κύματος των Τεμπών. Δεν υπάρχουν βαλβίδες εκτόνωσης, και την ίδια στιγμή η κοινωνική κίνηση δεν φαίνεται να κάμπτεται αν δεν υπάρξουν ουσιαστικές αλλαγές στο κράτος, τη δικαιοσύνη, την πολιτεία, τις υποδομές, τη δημόσια ζωή γενικότερα.

Η παρουσία του λαού στους δρόμους και τις πλατείες, αναδεικνύει σε όλη τους την έκταση τα αδιέξοδα του πολιτικού συστήματος. Την ίδια στιγμή, ο πολιτικός λόγος, τα ηθικά φορτία, η μορφές έκφρασης που επιλέγει, αποτελούν οδοδείκτη για όσους ενδιαφέρονται να χτιστούν πραγματικές εναλλακτικές. Το ρήγμα παραμένει, και όλα δείχνουν ότι θα συνεχίσει να παραμένει ενεργό. Μόνη ελπίδα, η ωρίμανση της συνείδησης, η δημιουργική έκφραση αυτής της κοινωνικής διαθεσιμότητας για μια βαθιές αλλαγές, για μια πραγματική μεταπολίτευση του λαού.

τοια η απόστασή τους από την κοινωνία, είναι τέτοιος ο πανικός τους, που έφτασαν να τα βάζουν ακόμη και με τους συγγενείς των θυμάτων, οι οποίοι αποτελούν σε αυτήν την υπόθεση φάρο ηθικής και αξιοπρέπειας. Ο ίδιος ο κ. Μητσοτάκης απών, την προηγούμενη της 28ης Φεβρουαρίου, στα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, για να κλείσει deal για επενδύσεις στην Τεχνητή Νοημοσύνη, θέλοντας να πείσει τους «ιθαγενείς» πως έχει το βλέμμα του στραμμένο στο μέλλον (τι κι αν, δυο χρόνια μετά τα Τέμπη, οι μπάρες ακόμη δεν δουλεύουν στις αφύλακτες διαβάσεις!). Η κυβερνητική διαχείριση (των ακριβοπληρωμένων, από τις τσέπες του λαού, επικοινωνιολόγων) γυρνάει μπούμερανγκ στην κυβέρνηση, εξοργίζοντας κάθε απλό άνθρωπο, και οδηγώντας μέχρι και στελέχη της Ν.Δ. σε συλλόγους και επιμελητήρια να παίρνουν αποστάσεις από τον βούρκο του Άδωνα και του Βορίδη.

Οι επόμενες μέρες αναμένεται να είναι πυκνές πολιτικά. Ήδη έχει προαναγγελθεί μια διαδικασία πρότασης μομφής

από τα κόμματα της αντιπολίτευσης, τα πορίσματα που βλέπουν το φως της δημοσιότητας θα προκαλέσουν σίγουρα νομικές εξελίξεις, το σφυροκόπημα της κας Καρυστιανού προς τη βουλή και τον ΠτΒ κ. Κακλαμάνη πιθανά να παράξει αποτελέσματα, ενώ και οι δρόμοι δεν φαίνεται εύκολο να σιγήσουν. Παράλληλα η γρήγορη φθορά της κυβέρνησης, και του συστήματος Μητσοτάκη, πιθανά να επιταχύνει διεργασίες αμφισβήτησης και ανακατατάξεων εντός του πολιτικού συστήματος (που κυοφορούνται άλλωστε εδώ και καιρό). Σε κάθε περίπτωση, μοναδική εγγύηση ότι δεν θα παρακαμφθεί η βούληση της κοινωνίας, είναι να παραμείνει η κοινωνία ενεργοποιημένη. Η ενεργοποίηση του λαού, η αξιοποίηση της κοινωνικής διαθεσιμότητας, η επιμονή στοχοποίησης του πολιτικού συστήματος, αυτά δηλαδή που κατάφεραν να δημιουργήσουν το σημερινό ρήγμα, είναι η μόνη ελπίδα ότι η οργή και το πένθος μπορούν να γεννήσουν μια νέα συνείδηση, ικανή να φέρει ουσιαστικές αλλαγές στη χώρα.